

| روزنامه جوان | شماره ۷۷۳۱

گزارش
هادی اسماعیلی

می‌پیچد، زندگی به‌امان آهنگ دیرین خود آغاز می‌شود. با این حال، در سال‌های اخیر در میانه کشاکش‌های بی‌پایان اقتصادی و تهدیدهای مداوم، همواره سایه‌ای سنگین پوشیده‌است این آرامش صبحگاهی را هدف بگیرد. در هیاهوی فشارهای بین‌المللی، خطرناک‌ترین شلیک‌ها گاه نه از لوله توپ، کلماتی هراس‌انگیز از قطعی قریب‌الوقوع، خالی شدن سیلواها و ته کشیدن روغن و برنج سخن می‌گویند. چنین زمزمه‌هایی، خواه ناخواه، روان جامعه را هدف می‌گیرند تا اضطراب جمعی بسازند. ترسی که می‌تواند پای مردم را پیش از هر رخدادی به فرونگاه‌ها بکشد و قفسه‌ها را با خریدهای هیجانی خالی کند.

برای درک حقیقت سفره ایران، باید گرد و غبار سایه‌ها را پس‌زد و با ناگهی موشکافانه به زبان آمار و واقعیت‌های روی زمین نگریست. از جغرافیایی با این پهنه گسترده و تاریخ چند هزار ساله کشاورزی، با بسته شدن فلان آبراهه یا تأخیر چند کشتی غله از پادرمی‌آید؟ از زبانی دقیق توان داخلی، حجم واردات و موجودی انبارها پاسخی متفاوت به تصویر تاریکی می‌دهد که برخی ترسیم می‌کنند.

■ **انبارداری خردمندانه در روزگار حادثه**

ایرانیان از روزگار پستان آموخته‌اند که انبار آذوقه، قلب پنده‌خانه در روزهای سرما و خشکسالی است. این خرد کهن امروز در قالب سیاست ذخیره‌سازی راهبردی در سطح حکمرانی بازآفرینی شده است. دولت‌ها ذخایر گندم، روغن، شکر و دانه‌های روغنی را برای مصرف روزمره به کار نمی‌گیرند. این دارایی‌ها حاکم سیر دفاعی را دارند که در تندباد حوادث، ضربه‌لیه را مهار می‌کنند. بر پایه داده‌های رسمی، اکبر فتحی، معاون برنامه‌ریزی و اقتصادی وزارت جهاد کشاورزی تأیید کرده است: در ذخایر کالاهای اساسی کشور برای دست‌کم شش ماه مصرف تأمین شده است. در امتداد همین تدبیر، علی خضریان، نماینده مجلس نیز به این نکته اشاره کرده که تدابیر پیشگیرانه موجب شده موجودی انبارهای راهبردی نزدیک به ۲۰ درصد بالاتر از سطح کفایت پیش‌بینی شده برای شرایط بحرانی قرار گیرد. این انباشت هدفمند به زبان ساده، یعنی اقتصاد ملی در برابر نوسانات جهانی، دست‌پسته نیست. فایده بی‌نهایت این انبارها خریدن زمان است. وقتی تندباد تنش‌های بین‌المللی حرکت کشتی‌ها را کند می‌کند یا راهکارهای معمول پرداخت با مانع روبرو می‌شوند، این ذخایر اجازه نمی‌دهند موج ناشی از ناپاویی سرایت کند. مدیران اقتصادی فرصت می‌یابند تا بی‌درم‌دچار کمبود فیزیکی نشوند، راه‌های نازاری برای واردات باز کنند، منابع مالی را جابه‌جا سازند و خر چرخه توزیع را در

گفت‌وگو
محمد رضا هادیلو

استان زنجان با تولید سالانه بیش از ۳/۲ میلیون تن انواع محصولات کشاورزی، رتبه نخست تولید زیتون کشور، جایگاه قابل توجه در تولید و ذخیره‌سازی گندم و رتبه دوم تولید گلرگ، یکی از کانون‌های مهم امنیت غذایی و اقتصاد کشاورزی ایران به شمار می‌رود. با این حال، تداوم این جایگاه در شرایط تغییر اقلیم، محدودیت منابع آب، افزایش هزینه‌های تولید و ضرورت حضور در بازارهای صادراتی، نیازمند عبور از الگوهای سنتی و حرکت به‌سوی کشاورزی نوین، مکانیزه و دانش‌بنیان است. سیدمسین صادقی، استاندار زنجان، در این گفت‌وگو از برنامه‌های استان برای افزایش بهره‌وری، اصلاح الگوی کشت، تأمین آب پایدار، توسعه صنایع تبدیلی، رفع موانع واحدهای فرآوری زیتون، تسهیل صادرات و تقویت زنجیره تأمین کالاهای اساسی می‌گوید. مسیری که در صورت هماهنگی دستگاه‌ها، مشارکت کشاورزان و استفاده از ظرفیت دانشگاه‌ها و شرکت‌های دانش‌بنیان، می‌تواند کشاورزی زنجان را به مرحله‌ای تازه از پایداری و رقابت‌پذیری برساند.

■ ■ ■

با توجه به آب و هوا و زمین‌های حاصلخیزی که زنجان دارد، کشاورزی چه جایگاهی در برنامه توسعه استان دارد؟

کشاورزی یکی از پایه‌های اصلی اقتصاد زنجان و از مهم‌ترین بخش‌ها در تأمین امنیت غذایی استان و کشور است. این بخش علاوه بر نقش مستقیم در تولید با صنایع تبدیلی، حمل‌ونقل، تجارت، اشتغال روستایی و صادرات نیز ارتباط دارد. استان زنجان سالانه بیش از ۳/۲ میلیون تن انواع محصولات کشاورزی تولید می‌کند و در محصولاتی مانند: زیتون، لوبیا، سبب‌زمینی، سیر و توت‌فرنگی ظرفیت‌های قابل‌توجهی دارد. همچنین در خرید تضمینی گندم، در شمار هفت استان برتر کشور قرار گرفته‌ایم. هدف ما این است که این ظرفیت‌ها از طریق افزایش بهره‌وری، تکمیل زنجیره ارزش و توسعه بازار به درآمد پایدار برای تولیدکنندگان تبدیل شود.

چرا عبور از کشاورزی سنتی ضروری است؟

ادامه کشاورزی سنتی با افزایش هزینه‌های تولید، کاهش منابع و تغییرات اقلیمی و رقابت در بازارهای داخلی و خارجی سازگار نیست. با توجه به افزایش جمعیت و نیاز به تولید بیشتر و محدودیت خاک و آب، حرکت به سمت کشاورزی نوین و

پهنه کشور مدیریت کنند.

■ **ریشه‌های عمیق در خاک هزارساله**

نقطه اتکای بنیادین ایران بر خلاف برخی کشورهای حاشیه خلیج فارس، وابسته به بارگیری روزانه بنادر نیست. ایران کشوری بندری و متکی به یک واردات و صادرات نیست. ایران سرزمینی است با اقلیم‌های گوناگون و شبکه عظیم کشاورزی. به گواه آمارهای وزارت جهاد کشاورزی، سالانه حدود ۱۳۷ میلیون تن محصول کشاورزی در ایران تولید می‌شود و حدود ۸۵ درصد از انرژی و کالری مورد نیاز جمعیت از دل همین خاک حاصلخیز به دست می‌آید. این تاب‌آوری شگفت‌انگیز در دل مزرعه‌های گندم خوزستان و فارس، دشت‌های خراسان، شالیزارهای سبز گیلان و مازندران و باغ‌ها و مرغاری‌های پرارکنده در سراسر ایران ریشه دارد. چنین پراکندگی جغرافیایی، امنیت کم‌نظیری ایجاد می‌کند. یک کارخانه یا تأسیسات متمرکز ممکن است با حادثه‌ای از کار بیفتد، اما تولید غذا در ایران در هزاران روستا و کشتزار جریان دارد و دشمن نمی‌تواند چرخه تولید آن را به آسانی متوقف سازد. بدیهی است که کشاورزی ما با چالش‌های جدی مانند فرسایش خاک و کمبود آب دست‌به‌گریبان است و برای تأمین نهاده‌های دلمی نیاز به

دانش‌بنیان، ضرورتی اجتناب‌ناپذیر برای حفظ تولید است. استفاده از ماشین‌آلات پیشرفته، سامانه‌های نوین آبیاری، بذر و نهال اصلاح‌شده، روش‌های دقیق تغذیه و کنترل علمی آفات می‌تواند ضمن کاهش هزینه‌ها، کیفیت و کمیت محصول را افزایش دهد. این تحول باید همزمان در مراحل کاشت، داشت، برداشت، بسته‌بندی و فرآوری دنبال شود تا کشاورزی استان از تولید خام فاصله بگیرد و سهم بیشتری از ارزش نهایی محصول نصیب تولیدکننده شود.

جای آموزش و فناوری‌ها در برنامه‌های تحولی استان کجاست و چقدر می‌تواند در شتاب‌دهی به کارها مؤثر باشد؟

هیچ برنامه‌ای بدون آموزش مستمر و انتقال دانش به مزرعه موفق نخواهد شد. کشاورزان باید با فناوری‌های جدید، روش‌های مدیریت مصرف آب، نهاده‌های اصلاح‌شده، کشاورزی دقیق و الزامات بازار آشنا شوند. در این مسیر، جهاد کشاورزی، مراکز علمی و پژوهشی، دانشگاه‌ها، شرکت‌های دانش‌بنیان و سازندگان تجهیزات باید ارتباط منسجم‌تری برقرار کنند. هدف، ارائه راهکارهایی متناسب با شرایط واقعی هر منطقه است، نه نسخه‌های عمومی و یکسان. همچنین لازم است آموزش‌ها نتیجه‌محور باشند و کشاورز بتواند اثر آنها را در کاهش هزینه، افزایش تولید، ارتقای کیفیت یا دسترسی بهتر به بازار مشاهده کند.

زنجان چه ظرفیت‌هایی برای تقویت امنیت غذایی کشور دارد؟

استان در تولید چند محصول راهبردی جایگاه مهمی دارد. زنجان در تولید زیتون رتبه نخست کشور را دارد و در تولید دانه روغنی گلرگ نیز با حدود ۸۰۰ تن تولید سالانه، رتبه دوم کشور را به خود اختصاص

اقتصاد

سرویس اقتصادی۶۰۴۰۸۵۲۳۰

ناکامی محاصره در برابر سیلوه‌های لبریز

مراقبت دارد. گزارش‌های بین‌المللی نشان می‌دهند که برای پایدار ماندن زنجیره گوشت، مرغ و لبنیات، واردات موادی چون ذرت همچنان ضروری است. چنان‌که سازمان فائو نیاز وارداتی ذرت ایران را برای سال تجاری ۲۰۲۶ تا ۲۰۲۷ حدود ۱۱ میلیون تن برآورد کرده است. با این حال، ستون فقرات نان و غذای پایه کشور، به خاک خود متکی است و واردات تنها نقشی تکمیل‌کننده در این معادله دارد.

■ **راهبرد انباشت پیش از طوفان**

پرسشی اینجاست که در گیوردار محدودیت‌های خارجی، آیا ایران موفق شده کالاه اندازه کافی به بنادر خود برساند؟ گزارش‌های سازمان خواربار و کشاورزی مل متحد پاسخی قاطع به این پرسش می‌دهند. براساس گزارش منتشرشده از سوی این نهاد بین‌المللی، میزان واردات غلات ایران در سال تجاری ۲۰۲۵ تا ۲۰۲۶ به نزدیک ۲۲ میلیون تن رسیده است. عددی که تقریباً ۲۰ درصد بالاتر از میانگین پنج‌ساله گذشته به شمار می‌رود. این تصمیم راهبردی، سیلوه‌های کشور را در برابر شوک‌های احتمالی آسیب‌پذیر کرده است. این سازمان بر پایه همین موجودی چشمگیر پیش‌بینی کرده که نیاز وارداتی گندم ایران در سال تجاری ۲۰۲۶ تا ۲۰۲۷ به

اما از منظر دانش اقتصاد، تفاوت بسیار بزرگی میان گرانی و قطعی وجود دارد. قطعی زمانی رخ می‌دهد که شما پول را در دست دارید، اما در هیچ بقالی و فروشگاه‌ای دانه‌ای گندم یا بطری روغنی پیدا نمی‌شود. وضعیتی که شبیه به روزگار تلخ اشغال ایران در جنگ جهانی اول بود. آن رویداد تراژیک ناشی از نبود مطلق کالا بود. وضعیت کنونی ایران، اما بحران دسترسی اقتصادی و ضعف قدرت خرید است، نه نبود کالا در انبارها. فروشگاه‌ها از کالا پر هستند ولی ارزش پول ملی در اثر جنگ موجودیتی واحدی تضعیف‌شده است. خلط این دو مفهوم، بازی در زمین هراس‌افکنان است. مشکل امروز ما قطعی نیست. درد امروز، تورم و ناکارآمدی در شبکه توزیع عادلانه است. راه‌مان این بیماری، تقویت چترهای حمایتی نظیر کالابرگ‌های الکترونیک، رساندن مستقیم پاره‌ها به سفره فرودستان و جلوگیری از رانت‌خواری در زنجیره پخش کالاهاست تا موجودی فراوان انبارها، عادلانه به دست همگان برسد.

■ **بطلان سناریوی قطعی و فریب تسلیع**

مرور این نشواهد و آمارهای عینی نشان می‌دهد که موجودی و دسترسی کشور به کالاهای اساسی و اقلام غذایی در نقطه‌ای کلاماً مطلوب ایستاده و حجم انبارش مغلول کالاها را راهبردی، حتی رقمی بالاتر از نیازهای معمول کشور را ثبت کرده است. ترکیب تولید نیرومند کشاورزان داخلی، واردات پیش‌دستانه و انبارهای انباشته، بنیهِ پشتیبانی کشور را به بالاترین سطح رسانده است. از این منظر، توان لجستیکی و پایداری ایران برای مواجهه با یک نبرد طولانی مدت در ایده‌آل‌ترین حالت ممکن قرار دارد و در تأمین زنجیره غذایی مردم در جریان هر گونه درگیری ادامه‌دار، هیچ بن‌بست و خللی پدید نخواهد آمد. بر همین اساس، هر گونه دامن‌زدن به شایعه قطعی، انتمام ذخایر یا ناتوانی ایران در ایستادگی غذایی در نبرد کنونی، هیچ پایه‌ای در واقعیت روی زمین و آمارها ندارد. پمپاز این خط‌خیری با هدف تضعیف روحیه عمومی و ایجاد هراس ساختگی در دل تصمیم‌گیران صورت می‌گیرد تا کشور را زیر بار فشار روانی، به عقب‌نشینی، تسلیع و تحمیل مذاکرات نامتوازن سوق دهد. با در نظر گرفتن انبارهای پر و آمادگی کامل کشور برای نبردی طولانی، زمزمه‌کردن فرضیه‌های ناتوانی در پایداری، ریشه در دو خاستگاه بیشتر ندارد. یا محصول ناگاهی عمیق از زیرساخت‌ها و توان تاب‌آوری کشور است، یا بخشی از یک خط تولید انبساطی برای شکستن اراده ملی از درون.

نان ایران، به پشتوانه خاک گسترده، همت تولیدکننده داخلی و عقلایت حاکم بر مدیریت ذخایر، پل‌چراو پایدار است. ظرفیت انباشته امروز کشور ثابت می‌کند که سلاح گرسنگی و محاصره، پیش از رسیدن به ریشه‌های خرد شده است. از این رو جامعه با ناگه‌ای این پشتوانه‌های اطمینان‌بخش، توان مقاومت و ادامه مسیر عزت‌مندانه خود را تا هر زمان که اقتضا کند حفظ خواهد کرد.

بسته‌بندی و مراحل صادرات، شرط حضور پایدار در بازارهای خارجی است.

صنایع تبدیلی و شرکت‌های دانش‌بنیان چه نقشی در آینده کشاورزی استان دارند؟

توسعه صنایع تبدیلی، ارزش افزوده محصولات کشاورزی را در داخل استان افزایش می‌دهد و مانع هدررفوشی می‌شود. در مورد زیتون، استفاده از فناوری‌های جدید در کاشت، آبیاری، برداشت، روغن‌کشی، بسته‌بندی و کنترل کیفیت می‌تواند جایگاه محصول را در بازار ارتقا دهد. شرکت‌های دانش‌بنیان باید در کنار کشاورزان واحدهای فرآوری قرار گیرند و راهکارهای برای کاهش مصرف آب، کاهش ضایعات و بهبود کیفیت ارائه کنند. بهره‌گیری از تجربه کشورهای دیگر نیز می‌تواند مفید باشد، مشروط بر اینکه این تجربه‌ها با اقلیم، ساختار تولید و توان اقتصادی کشاورزان زنجان سازگار شود.

برای پیشبرد کارها چه برنامه‌هایی در جهت هماهنگی میان استان‌ها و دستگاه‌ها دارید؟

رفع مسائل کشاورزی به همکاری یک دستگاه محدود نمی‌شود و تصمیم‌گیری جزیره‌ای، روند حل مشکلات را طولانی می‌کند. در موضوع آب طارم، بر گزاری نشست مشترک با مسئولان آذربایجان شرقی و حضور نماینده دستگاه‌های مرتبط برای نهایی‌سازی توافقات در دستور کار قرار دارد. همچنین با استان گیلان درباره مسیری‌های ارتباطی مشترک، ظرفیت‌های اقتصادی، استفاده از ظرفیت مناطق آزاد و توسعه گردشگری و اقتصاد گردشگری گفت‌وگو شده است. تشکیل کار گروه‌های مشترک، تعیین مسئول مشخص، زمان‌بندی مصوبات و ارائه گزارش پیشرفت، باید مبنای پیگیری این توافقات باشد.

آینده کشاورزی زنجان را چطور می‌بینید؟

چشم‌انداز ما، شکل‌گیری کشاورزی پایدار، بهره‌ور، صادرات‌محور و متکی بر دانش است. کشاورزی‌ای که هم منابع پایه را حفظ کند و هم درآمد کشاورزان را افزایش دهد. رسیدن به این هدف نیازمند مشارکت فعال تولیدکنندگان، آموزش مستمر، سرمایه‌گذاری، توسعه مکانیزاسیون، اصلاح الگوی کشت، تأمین آب پایدار و تکمیل زنجیره‌های تولید و فرآوری است. کشاورزان با تلاش شبانه‌روزی خود در خط مقدم تأمین امنیت غذایی قرار دارند و باید در این مسیر حمایت شوند. دولت نیز وظیفه دارد موانع اداری، مالی و زیرساختی را کاهش دهد تا ظرفیت‌های زنجان به تولید ثروت، اشتغال و امنیت غذایی پایدار تبدیل شود.

|| سه‌شنبه ۵ آبان ۱۴۰۵ || ۱۶ جمادی‌الاول ۱۴۴۸ ||

گزارش
یادداشت

بازسازی تأسیسات با صرفه‌جویی مردم کامل می‌شود

■ **محمد رحجبعلی زاده**

تکمیل تعمیرات اساسی پالایشگاه‌های پارس جنوبی، پیام امیدبخشی برای تأمین گاز است. اما عبور پایدار از روزهای سرد، به بازگشت ظرفیت آسیب‌دیده و مدیریت هوشمند مصرف در کنار هم نیاز دارد.

■ **خبر خوب از قلب انرژی ایران**

چند ماه مانده به اوج مصرف گاز در زمستان، خبر تازه‌ای از عسلویه منتشر شده است: بخش اصلی تعمیرات اساسی پالایشگاه‌های پارس جنوبی به پایان رسیده و مجموعه‌های پالایشی برای ورود به فصل سرما آماده شده‌اند. حمید پور، دبیر سست وزارت نفت روز ۲۱ مهر ۱۴۰۵ در جریان بررسی وضعیت تأسیسات پارس جنوبی اعلام کرد که برنامه تعمیرات اساسی در شهرپور و مهر پیگیری شده و بخش عمده عملیات مطابق برنامه پیش رفته است. این خبر، در روزگاری که موضوع تأمین پایدار گاز به یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌ها تبدیل شده، نشانه‌ای از تلاش برای حفظ پایداری یکی از حیاتی‌ترین زنجیره‌های اقتصادی کشور است. تکمیل تعمیرات به معنای بازگشت تمام ظرفیت از دست‌رفته نیست و نباید آن را پایان تمامی مشکلات دانست. در عین حال، انجام به‌موقع تعمیرات، خطر توقف واحدهای عملیاتی در روزهای حساس را کاهش می‌دهد و به شبکه فرصت می‌دهد با اطمینان بیشتری برای زمستان برنامه‌ریزی کند.

■ **فهرماتان کمتر دیده‌شده صنعت گاز**

در پس هر واحد پالایشگاهی که دوباره آماده کار می‌شود، مجموعه‌ای از تصمیم‌ها و تلاش‌های تخصصی متخصصان قرار دارد که در شرایط سخت جنوب کشور فعالیت می‌کنند.

در نتیجه امنیت انرژی فقط با توسعه میدان‌های جدید به دست نمی‌آید. نظام تعمیر و نگهداری، برنامه‌ریزی قطعات، آمادبایش تیم‌های تخصصی و ظرفیت پاسخگویی سریع به حادثه نیز بخشی از این مؤلفه مهم هستند.

■ **زمستان آزمون هم‌زمان تولید و مصرف**

با آغاز سرما، مصرف گاز در بخش خانگی و تجاری افزایش می‌یابد و شبکه باید هم‌زمان نیاز نیروگاه‌ها و صنایع را نیز پاسخ دهد. در چنین وضعی، حتی آمادگی کامل تأسیسات سالم نمی‌تواند به‌تنهایی تضمین کند که در تمامی روزهای اوج مصرف، هیچ محدودیتی رخ نخواهد داد. پایداری شبکه به شدت و طول دوره سرما، شرایط بهره‌برداری، میزان تقاضا، ظرفیت خطوط انتقال و سرعت بازسازی واحدهای آسیب‌دیده نیز بستگی دارد. خبر امیدوارکننده این است که بخش مهمی از وظایف پیشگیرانه صنعت گاز اعم از ذخیره سوخت یا بازسازی واحدهای آسیب‌دیده انجام شده است. مورد ضروری دیگر نیز آن است که مصرف صرفه‌جویی، به‌ویژه در ساختمان‌های پراکنده کاهش یابد. هر متر معکب گازی که صرفه‌جویی شود، ظرفیت بیشتری برای شبکه در روزهای سخت فراهم می‌کند.

■ **صنعت: ذی‌نفع مستقیم پایداری شبکه**

برای بسیاری از واحدهای تولیدی، محدودیت گاز می‌تواند توقف کوره‌ها، کاهش ظرفیت تولید، اختلال در تحویل سفارش‌ها و دشواری حفظ نیروی کار را در پی داشته باشد. از این منظر، بازگشت ظرفیت پالایش گاز و کاهش احتمال توقف‌های پیش‌بینی نشده، یک خبر اقتصادی نیز محسوب می‌شود. کارخانهای که چندماه از تعطیلی، میزان تقاضا، سوخت‌داری بهتر می‌تواند برنامه تولید و نگهداری خود را تنظیم کند. با این حال، حمایت پایدار از صنعت تنها از مسیر عرضه بیشتر حاصل نمی‌شود. بهینه‌سازی فرآیندها، بازیابی حرارت، جمع‌آوری مشعل‌ها و نوسازی تجهیزات نیز به کارخانه کمک می‌کند محصول یکسانی را با گاز کمتر تولید کند. در چنین الگویی، بنگاه اقتصادی فقط انتظار دریافت سهم بیشتری از شبکه ندارد، بلکه با بهبود بهره‌وری، فشار وارد بر کل شبکه را نیز کاهش می‌دهد. این رویکرد می‌تواند به سود تولیدکننده، دولت و مصرف‌کننده خانگی منجر شود.

■ **کاروهای نوع دو: مکمل عملیاتی تعمیرات پارس جنوبی**

در کنار تلاش برای بازگرداندن ظرفیت عرضه، طرح شرکت‌های کارور گاز طبیعی می‌تواند بخشی از مسئولیت کاهش اتلاف در سمت مصرف را بر عهده بگیرد. کارور نوع دو در چارچوب قراردادهای مربوط، ظرفیت بهینه‌سازی را در ساختمان‌ها، واحدهای صنعتی، ناوهای بار، خانه‌ها و سایر بخش‌ها شناسایی می‌کند و با آموزش، تشویق، اصلاح یا جایگزینی تجهیزات، برای کاهش مصرف اقدام می‌کند. صرفه‌جویی حاصل نیز باید اندازه‌گیری و صحت‌گذاری شود تا بتوان آن را نتیجه واقعی پروژه دانست. به نقل از شرکت ملی گاز ایران، ۱۰۹ قرارداد کارور نوع دو در بخش‌های گوناگون منعقد شده و رقم ۹۷۹ میلیون مترمکعب به‌عنوان صرفه‌جویی پیش‌بینی‌شده تا پایان سال اعلام شده است. شکل‌گیری این قراردادها نشان می‌دهد که مدیریت تقاضا می‌تواند از توصیه عمومی به پروژه‌ای با مجری، قرارداد و شاخص قابل سنجش تبدیل شود؛ مسیری که در کنار بازسازی پارس جنوبی، اهمیت بیشتری پیدا می‌کند.

■ **کارور نوع یک و افق تازه مدیریت بازار گاز**

کارور نوع یک در الگوی مورد پیگیری شرکت ملی گاز، بیشتر با نقش خرده‌فروشی و سازوکارهای بازار محور تأمین و عرضه گاز شناخته می‌شود. در صورت فراهم‌بودن مجوزها، ریزساخته‌ها قراردادها می‌بایند این مدل می‌تواند به متنوع‌تر شدن روش‌های تأمین و بهبود مدیریت اقتصادی گاز کمک کند. تفاوت این دو نوع کارور مهم است، نوع دو بیش از همه بر خلق صرفه‌جویی نزد مشترکان تمرکز دارد، در حالی که نوع یک می‌تواند در تنظیم جریان مبله تأمین‌کننده و مصرف‌کننده در بازار نقش آفرین باشد. هر یک از این ابزارها به‌تنهایی جانشین پالایشگاه خط لوله یا بازسازی تأسیسات آسیب‌دیده نمی‌شوند. میریت آنها دقیقاً در مکمل بودن است. وقتی عرضه با تعمیرات و بازسازی قابل اتکاتر می‌شود و تقاضا با فناوری، قرارداد و مشوق هوشمندتر مدیریت می‌شود، شبکه انعطاف بیشتری برای پاسخگویی به شرایط دشوار پیدای می‌کند. طراحی درست بازار و نظارت مؤثر شرط آن است که این ظرفیت اقتصادی به منفعت عمومی تبدیل شود.

■ **صرفه‌جویی بدون کاستن از آسایش مردم**

در روایت رسانه‌ای مدیریت مصرف باید از یک سوء تفاهم رایج فاصله گرفت؛ بهینه‌سازی به معنای تحمل سرما یا محروم کردن خانواده‌ها از گرمایش مناسب نیست. بخشی از مصرف اضافی به پنجره‌های غیرعایق، موتورخانه‌های تنظیم‌نشده و سایلر گرمایشی فرسوده و نبود تجهیزات کنترلی مربوط می‌شود. اصلاح این عوامل می‌تواند با حفظ دمای مناسب خانه، مصرف گاز را کاهش دهد. این تمایز به‌ویژه برای خانواده‌هایی اهمیت دارد که توان مالی نوسازی تجهیزات خود ندارند. در همین نقطه است که ابزارهای تأمین مالی، مشوق‌ها و حمایت هدفمند می‌توانند نقش مؤثری داشته باشند. اگر از مشترکان انتظار اصلاح الگوی مصرف داریم، لازم است راه‌آمان آن را نیز فراهم کنیم. رسانه‌ها نیز می‌توانند به‌جای مقصر دانستن گروهی از مردم، تجربه پروژه‌های موفق، روش‌های کم‌هزینه اصلاح مصرف و منافع اقتصادی آن را به زبان ساده توضیح دهند. مشارکت پایدار زمانی شکل می‌گیرد که مردم اثر اقدام‌ها را لمس کنند.

■ **از عسلویه تا خانه‌ها: یک زنجیره مشترک برای عبور از سرما**

پارس جنوبی برای زمستان آماده‌تر شده است، اما بازسازی همچنان ادامه دارد و مدیریت تقاضا یک ضرورت اجتناب‌ناپذیر است. امیدبخش‌ترین بخش این ماجرا شاید همین تغییر نگاه باشد؛ عبور از فصل سرما قرار نیست صرفاً با انتظار از پالایشگاه یا درخواست از یک خانوار ممکن شود. وقتی بازسازی، تعمیرات، فناوری و مشارکت عمومی در یک مسیر قرار بگیرند، می‌توان از دل محدودیت‌ها فرصتی برای افزایش تاب‌آوری و بهره‌وری انرژی ایران ساخت.

✳️ **کارشناس حوزه انرژی**